

Školní vzdělávací program pro školní družinu

Základní škola a mateřská škola

Lukavice, okres Chrudim

Obsah:

1. Charakteristika ŠD

2. Ekonomické, materiální a personální podmínky

3. Cíle výchovně vzdělávací práce ve školní družině

4. Podmínky vzdělávání

5. Formy a obsah činností ve ŠD

6. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

7. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Školní družina – důležitý výchovný partner rodiny a školy

- plní vzdělávací cíle, rozvíjí specifické nadání dětí
- pomáhá dětem překonávat jejich handicapy
- má důležitou roli v prevenci negativních sociálních jevů
- rozvíjí důležité osobní a sociální kompetence

1. Charakteristika ŠD

ŠD je důležitý výchovný partner rodiny a školy, plní vzdělávací cíle a rozvíjí specifické nadání dětí. ŠD tvoří mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině, není pokračováním školního vyučování. Hlavním posláním je zabezpečení zájmové činnosti a odpočinku dětí.

Na ZŠ pracuje jedno oddělení ŠD. Celková kapacita činí 25 dětí.

K pobytu ve školní družině jsou přednostně přijímáni žáci 1. – 3. ročníku a žáci dojíždějící.

2. Ekonomické, materiální a personální podmínky

1. Ekonomické podmínky

Provoz školní družiny je převážně hrazen zřizovatelem školy.

Podle vyhlášky č. 74/2005, § 11, 13, 14 je ŠD poskytována za úplatek 50,- Kč na měsíc.

Poplatek je hrazen ve dvou částkách.

1. platba září – prosinec 200 Kč
2. platba leden – červen 300 Kč

2. Materiální podmínky

Školní družina je součástí ZŠ a nachází se v budově školy.

Skládá se z 1 oddělení. Pro svou činnost využívá vlastní místnost v přízemí školy, která je účelově vybavena a uzpůsobena volnočasovým aktivitám dětí. Část místnosti je určena hrám a relaxačním činnostem. Tomu odpovídá a nábytek a ostatní vybavení. ŠD využívá multimediální učebnu. K pohybovým a sportovním aktivitám mohou děti využívat tělocvičnu, sportovní hřiště, školní zahradu s posezením.

Vybavení a materiální podmínky ŠD jsou vyhovující. ŠD má základní nabídku společenských her, dětských časopisů, knih, stavebnic, hraček.

Družina je průběžně vybavována pomůckami pro pracovní technickou zájmovou činnost.

3. Personální podmínky

Výchovnou činnost v oddělení družiny zajišťuje kvalifikovaná vychovatelka s dlouholetou praxí. Její práce se řídí vnitřním řádem ZŠ a vnitřním řádem ŠD. Do náplně práce vychovatelky patří zejména: zajišťování zájmového vzdělávání žáků podle ŠVP, dodržování zásad psychohygieny a

stanoveného denního režimu školní družiny, dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví žáků s důrazem na čistotu a ochranu životního prostředí, vytváření pestré a zajímavé skladby činností.

3. Cíle výchovně vzdělávací práce ve školní družině

Náš program usiluje o vytváření zdravé osobnosti, odolné vůči negativním vlivům, která bude znát svou cenu, najde své místo ve zdravé sociální skupině.

Cílem je připravit jedince pro život ve stávající společnosti a prostřednictvím volnočasových aktivit ho vybavit žádoucími vědomostmi, dovednostmi, ale také postoji.

1. Rozvoj dítěte, jeho učení a poznávání

- rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, pro výkon povolání nebo pracovní činnosti
- získávání potřebných informací
- učení se v průběhu celého života

2. Osvojení si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost

- pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost

3. Získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako svobodná osobnost působící na své okolí

- utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě
- poznávání světových a evropských kulturních hodnot a tradic

4. Získání schopností k smysluplnému využívání volného času

- získávání vhodných námětů pro naplňování volného času v souvislosti s ochranou životního prostředí a s důrazem na bezpečnost a ochranu zdraví

Klíčové kompetence představují cílové stavy, k jejichž naplňování by měly směřovat veškeré aktivity a činnosti. Školní družina podněcuje žáky ke vzdělávání pouze na základě zájmu a vzhledem k časovému omezení a daným možnostem se jedná spíše o podporu a posilování klíčových kompetencí, které jsou formulovány v ŠVP pro základní vzdělávání.

1. **Kompetence k učení:** učí se s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpověď, všímá si souvislosti mezi jevy, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učením.

2. **Kompetence k řešení problémů:** všímá si dění i problémů a tyto mu jsou motivací k řešení dalších problémů a situací, při řešení situací užívá logických, matematických i empirických postupů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení. Započaté činnosti dokončuje.

3. **Komunikativní kompetence:** ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení otázky i odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky. Komunikace je kultivovaná.

4. Sociální a interpersonální kompetence: samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpoznává vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

5. Činnostní a občanské kompetence: učí se plánovat organizovat, řídit a hodnotit, odhaluje rizika svých nápadů, k úkolům povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i druhých, chová se odpovědně ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské).

6. Kompetence k trávení volného času: orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech, umí říci „ne“ nevhodným nabídkám na využití volného času.

4. Podmínky vzdělávání

a) Délka vzdělávání

Vzdělávací program školní družiny je stanoven na dobu jednoho vzdělávacího cyklu pro žáky 1. - 3. ročníku.

b) Podmínky přijímání uchazeče

Do školní družiny jsou přijímáni žáci prvního stupně prostřednictvím zápisních lístků.

c) Ukončení vzdělávání

Vzdělávání je poskytováno po dobu docházky 1. – 3. ročníku. Rodiče (zákonní zástupci) mohou písemně ukončit toto vzdělávání i v nižších ročnících nebo nepotvrzením účasti pro další školní rok.

Žák může být ze školní družiny i vyloučen. Důvodem vyloučení může být soustavné porušování kázně a pořádku v družině, ohrožování zdraví a bezpečnosti ostatních dětí, dlouhodobá svévolná nebo neomluvená absence v docházce.

d) Provoz školní družiny

Školní družina zajišťuje odpolední provoz od 11, 45 hodin do 16,00 hodin. V době hlavních prázdnin je provoz přerušen po dohodě se zřizovatelem.

Ve výjimečných případech (ředitelské volno, mimořádné prázdniny apod.) se provoz školní družiny zajišťuje po dohodě se zákonnými zástupci dětí a zřizovatelem.

5. Formy a obsah činností ve ŠD

Výchovně vzdělávací činnost ve školní družině se zaměřuje na všestranný rozvoj osobnosti dítěte v návaznosti na výchovné působení školy a rodiny. Hlavním cílem práce ŠD je vést děti k takovým formám činnosti, které výrazně přispívají k odstranění únavy po školní výuce a k relaxaci. Činnosti v ŠD jsou pravidelné, příležitostné akce a nabídka spontánních aktivit. ŠD umožňuje odpočinkové a rekreační činnosti, zájmové činnosti a přípravu na vyučování. Odpočinkové, rekreační, zájmové a veřejně prospěšné činnosti tvoří součást náplně volného času a platí pro ně princip dobrovolnosti.

Odpočinkové činnosti

- odstraňování únavy žáků z vyučování
- optimální řešení odpočinku dle individuálních potřeb
- vytváření celkové duševní pohody dětí (odpočinek na koberci, klidné hry, prohlížení obrázků, četba knih, časopisů, poslech, rozhovory, vyprávění, stolní hry)
- hádanky, luštěnky, křížovky, kvízy
- práce s dětskými časopisy
- tvořivé, konstruktivní hry, pexeso, kvarteta
- tématické hry – rodina, povolání

Rekreační činnosti

- vydatná pohybová aktivita na čerstvém vzduchu dle fyzické zdatnosti dětí s přihlédnutím k aktuálnímu zdravotnímu stavu
- účinné využívání sportovního náčiní, her a hraček
- tělovýchovné chvíle, volné hry dle vlastního výběru, řízené soutěživé hry, pohybové hry

Zájmové činnosti

Sportovní zájmová činnost

- podpora a rozvoj přirozeného zájmu o pohybovou aktivitu (účelné využití tělocvičny a hřiště)
- zdokonalovat sportovní zdatnost dětí
- poznávání různých druhů sportů a her, sportovní soutěže)
- utváření a upevňování morálních a volných vlastností (sebekázeň, smysl pro kolektiv, aj.)
- pěstování pohybových dovedností, zájmů
- potlačování nevhodného chování, vytváření kladných citových vztahů
- překonávání životních překážek

Přírodovědná zájmová činnost

- rozvoj zájmu žáků o přírodu
- aktivní ochrana všech forem života
- výchova k ohleduplnému a šetrnému přístupu k přírodě
- seznamovat žáky s ekologickými problémy
- péče o zvířata v zimě
- pozorování přírody a jejich proměn
- ochrana a tvorby životního prostředí

Estetická výchovná zájmová činnost

- probuzení zájmu o četbu, dramatizaci, poslech, hudbu, divadlo
- rozšiřování vědomostí a dovedností v oblasti kresby, malby, pracovních-technických dovedností
- práce s různými druhy materiálu (přírodniny, korálky, kůže, papír, textil)
- zapojení do výtvarných soutěží
- uspokojování dítěte z vlastní tvořivé činnosti
- využívání poznatků získaných ve škole

- získávání praktických zkušeností, dovedností
- vedení k samostatné práci
- rozvoj poznávacích procesů, prohlubování zájmů a schopností
- rozvoj zvyklostí a pravidel kulturního chování
- rozvoj řeči a komunikace
- ohleduplnost k mladším, slabším, úcta ke staršímu
- udržování čistoty a hygienických návyků
- péče o zdraví, návyky sebeobsluhy
- poznávání různých oblastí lidské práce
- poznávání památek, událostí z místa bydliště
- správné vyjadřování, chování, vystupování
- láska k domovu, vlasti
- upevňování dopravních pravidel
- využití internetu, základy práce na PC, počítačové hry

Etická zájmová výchovná činnost

- komunikace
- sebeúcta
- sebeocnění
- hodnocení druhých
- tvořivost a iniciativa
- komunikace citů
- empatie
- asertivita
- uvolnění agresivity
- spolupráce
- reálné vzory

Časový plán

Školní vzdělávací program je rozpracován na dobu jednoho vzdělávacího cyklu. Časový plán obsahu činností je rozpracován v tematickém plánu, který je přílohou ŠVP ŠD.

Program výchovy ŠD

Výchovné programy se zaměřují na tyto základní oblasti:

- Výchova ke zdravému životnímu stylu
- Posilování komunikačních dovedností
- Odpovědnost za své chování
- Ovládání negativních citových reakcí
- Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině
- Formování životních postojů
- Nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování

Výchova ke zdravému životnímu stylu

- výchova k odpovědnosti za svou osobu

- výchova k odpovědnosti za své zdraví
- výchova ke správným stravovacím návykům, pitný režim
- dodržování osobní hygieny
- posilování tělesné zdatnosti
- rozvíjení citové stránky osobnosti, citové vazby

Posilování komunikačních dovedností

- kultivace slovního i mimoslovního projevu
- rozvíjení slovní zásoby
- schopnost vyjádřit se
- schopnost naslouchat
- uplatnění se v kolektivu
- kulturní život

Odpovědnost za své chování

- řešení různých situací
- pěstování potřebných a žádoucích vědomostí, dovedností a postojů
- důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality
- posilování schopnosti objektivně hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování

Ovládání negativních citových reakcí

- vypořádat se se stresem
- řešení životních situací
- vyrovnávání se s nedostatky a neúspěchy

Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině

- kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí
- posilování pozitivního myšlení
- objektivní hodnocení činnosti každého člena
- vytváření vlastní bezpečné sociální skupiny
- temperament, postoje, hodnoty

Formování životních postojů

- vytváření společensky žádoucích hodnot
- vytváření základů právního vědomí
- úcta, porozumění, tolerance
- schopnost a ochota pomoci
- vytvoření vlastního sebevědomí
- posilování schopnosti nepodléhat negativním vlivům
- prevence sociálně patologických jevů – drogy, alkohol, kouření
 - delikvence
 - virtuální drogy
 - šikanování, vandalismus, násilné chování
 - rasismus
- podobnost a odlišnost lidí
- rozdíly v prožívání, v myšlení a v jednání

Nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování

- možnost vzájemného doplňování školního vyučování a výchovně-vzdělávací práce školní družiny
- tohoto cíle dosahovat specifickými, od školního vyučování výrazně odlišnými prostředky
- přinášet nové podněty, obohacovat poznatky

- Člověk a jeho svět:* Místo, kde žijeme: - vztah ke své škole, městu, státu
- vycházky, výlety, poznatky z cest
- Lidé kolem nás: - příbuzenské vztahy v rodině
- vztahy mezi dětmi
- vztahy ke škole
- pravidla soužití
- chování lidí-pravidla slušného chování
- principy demokracie
- základní lidská práva a práva dítěte
- práva a povinnosti
- Lidé a čas: - regionální pověsti a báje
- tradice, zvyky, odlišnost způsobů života
- návštěva kulturních institucí-muzeum, hvězdárna, knihovna, galerie
- orientace v čase
- Člověk a příroda:* Rozmanitost živé a neživé přírody
Ochrana přírody – praktické poznávání přírody
Proměny přírody, roční období
Činnost člověka v přírodě (pozitivní, negativní)
Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody
Likvidace odpadů-třídění odpadů
- Člověk a svět práce:* Tradiční i netradiční materiály
Elementární dovednosti

6. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žáci zdravotně postižení a zdravotně znevýhodnění

Žákům bude poskytnuto:

- v oblasti personální: dostatečné personální zajištění aktivit, pomoc ze strany speciálních pedagogů
– poradenství v PPP, v SPC
- v oblasti technické: variabilita vybavení pro bezpečný pohyb
- v oblasti materiální: didaktické a kompenzační pomůcky, dostatek vhodného materiálu pro činnosti
- v oblasti organizační: přizpůsobení aktivit, aby byly přístupné stejnou měrou všem žákům

Žáci se sociálním znevýhodněním

Žáci budou zapojeni do všech aktivit:

- využití didaktických her pro rozvoj a upevnění slovní zásoby

- vhodně zvolené kolektivní hry k odstranění sociální bariéry
- zapůjčení potřebných pomůcek a materiálů
- nabídnutí možnosti pomoci při přípravě na vyučování

7. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Školní družina tvoří se školou jeden právnický subjekt, proto je bezpečnost a ochrana zdraví zaměstnanců a dětí zajišťována v rámci celé školy.

Základem bezpečnosti a ochrany je zdraví je plnění pracovních povinností a prevence rizik, což znamená:

- vykonávat pouze takové činnosti, které neohrožují zdraví dětí
- využívání věkově přiměřených a vhodných pomůcek
- dodržování veškerých předpisů, se kterými byli zaměstnanci seznámeni (školení BOZP)

Vyskytnutí možných rizik nebo nedostatků okamžitě oznámí vychovatelka vedení školy.